

Op daken broedende meeuwen binnen de gemeentegrenzen van Haarlem

Fred Cottaar & Kees Verbeek

Inleiding

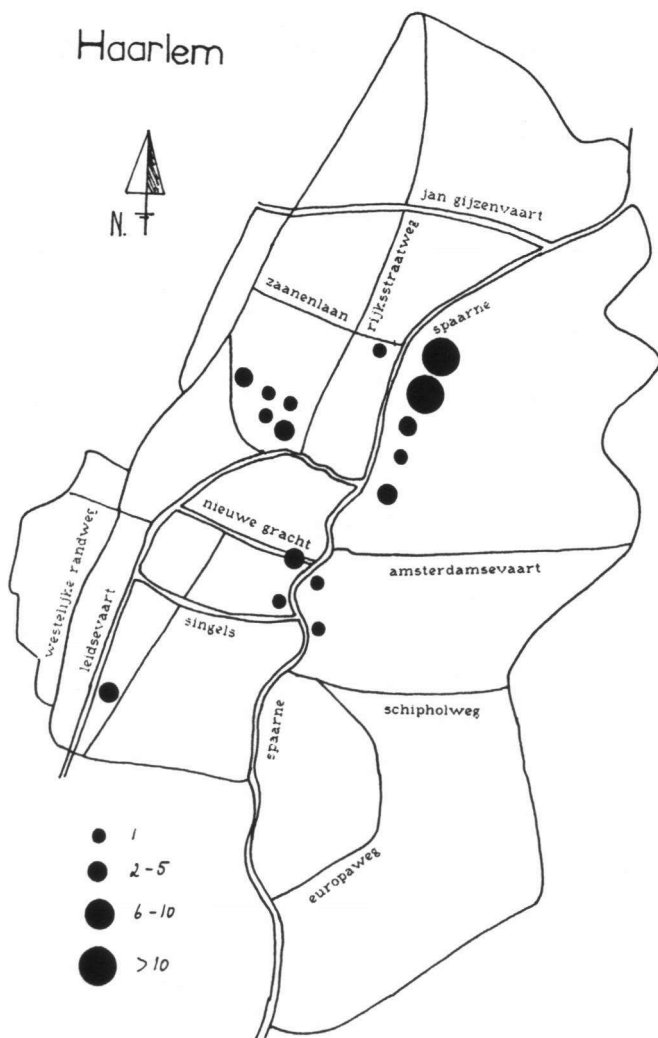
De gemeente Haarlem kan zich vandaag de dag 'verheugen' over op daken broedende meeuwen. Deze ontwikkeling doet zich vanaf 1988 ook al voor in bijvoorbeeld Leiden (Uljee 1990), hetgeen onder andere het gevolg was van het verschijnen van de vos in de meeuwenkolonies van de Wassenarese duinen (Wanders 1992). Dezelfde situatie deed zich ook voor in IJmuiden (Cottaar & Maassen 1989). Recent zijn ook in de kop van Noord-Holland meeuwen op daken beginnen te broeden, vooral na verstoring door de vos van de meeuwenkolonie in de duinen bij Schoorl (Woutersen 1994).

De broedende meeuwen in de gemeente Haarlem hebben echter in eerste instantie niet op de grond gebroed, maar zijn direct op daken gaan broeden. Zouden dit ook exemplaren zijn die in IJmuiden al met de vos in aanraking zijn geweest? In Haarlem zijn geen broedgevallen bekend van op de grond broedende Storm-, Zilver- of Kleine Mantelmeeuwen. Blijft de vraag of de in Haarlem op daken broedende meeuwen afkomstig zijn uit de duinen, na verstoring van de vos, dan wel vanaf daken uit bijvoorbeeld IJmuiden. Mogelijk is een ontwikkeling gestart met een nieuw broedbiotoop voor meeuwen, zodat ze nu zich ook elders kunnen vestigen.

Doel van dit artikel is een overzicht t/m 1995 te geven van de ontwikkeling van op daken broedende meeuwen binnen de gemeentegrenzen van Haarlem.

Aantalsontwikkeling en verspreiding

De aantalsontwikkeling van het aantal broedparen van meeuwen in Haarlem wordt in tabel 1 weergegeven. De eerste meldingen van mogelijke broedgevallen dateren uit 1990, toen zich enkele territoriale meeuwen ophielden in het Kleverpark. In de zomer van 1991 verbleven rond de wijk Bosch en Vaart enkele meeuwen die zich territoriaal gedroegen. Ook werden weer enkele exemplaren gemeld uit het Kleverpark, maar nu ook rond de Grote Markt. Bevestigde broedgevallen bleven echter uit. In 1992 werd een broedgeval geclaimd in de wijk Bosch en Vaart, maar tijdens een controle kon deze melding niet bevestigd worden.

Figuur 1. Overzicht van het aantal meeuwenterritoria in Haarlem in 1994.

Doordat dit nieuwe fenomeen, mede door een oproep in de *Fitis*, meer aandacht kreeg dan normaal, werd door een aantal vogelaars in het broedseizoen meer naar op daken verblijvende meeuwen gekeken. Dit resulteerde in 1993 in de eerste bevestigde broedgevallen binnen de gemeentegrenzen van Haarlem, namelijk in de Waarderpolder op enkele grote en hoge daken van bedrijven. Totaal werden toen 21-27 paren vastgesteld, waarvan enkele paren in juli met jongen werden gezien.

In 1994 werden op verschillende plaatsen meeuwen met jongen gemeld en gevonden. Figuur 1 geeft een overzicht van de gevonden territoria van meeuwen in 1994. In de wijk Bosch en Vaart werden minstens drie territoria vastgesteld, waarvan twee paar met drie pulli op de daken gevonden werden. In het Kleverpark werden minimaal drie territoria vastgesteld, maar aangezien de paren moeilijk te traceren waren werden slechts van twee paar pulli waargenomen. Ook in de Velsersstraat werd een paar met een pul gezien op een schooldak. Op het Santpoorterplein werd een paar met twee pulli gevonden, eveneens op het dak van een school. Op een dak van een andere school bij de Verspronckweg werden drie nesten gevonden en later werd daar een pul gezien. Op een dak in de Zaanenstraat, hoek Tenkatenstraat werd ook een paar met een pul vastgesteld (med. P.Telleman). Verder werden op diverse lokaties in de Waarderpolder weer 39-45 paren vastgesteld, waarvan verschillende paren met nest en/of jongen gezien werden (med. E.van Huijssteeden). Ook langs het Spaarne in de binnenstad werden weer verschillende territoriale paren gevonden. Langs de Nieuwe Gracht werden ook 4-5 broedparen gemeld.

Tot nu toe werden op woonhuizen in Haarlem alleen maar Zilvermeeuwen op daken broedend aangetroffen, maar in de Waarderpolder werden ook in 1993 en 1994 enkele broedende Kleine Mantelmeeuwen aangetroffen (resp. 1-2 en 3-5 paar). Ook Stormmeeuwen werden tot nu toe alleen in klein aantal gevonden in de Waarderpolder.

In tabel 1 lijkt een mooie oplopende reeks in het aantal broedparen te ontstaan. Men moet zich echter realiseren dat in de loop der jaren ook steeds meer plekken, waar zich territoriale meeuwen ophielden, bekend zijn geworden. Het is zeer goed mogelijk dat deze al langer aanwezig waren, maar door de toegenomen aandacht nu pas 'ontdekt' zijn. Ook de kolonie in de Waarderpolder, die in 1993 werd vastgesteld, heeft vermoedelijk betrekking op een al een aantal jaren aanwezige kolonie. Het gepresenteerde overzicht is dan ook hoogst waarschijnlijk niet compleet, vooral niet voor de eerste jaren. Het beeld is de laatste jaren wel duidelijker geworden. In 1994 hadden we het idee dat de meeste territoria in Haarlem gemeld zijn. Maar ook in 1994 gebeurde het nog dat een bewoner

vanwege een lekkage zijn dak opging en een nest met pulli vond, terwijl hij geen idee had dat er meeuwen op z'n dak zaten.

Tabel 1. Aantal territoria van meeuwen binnen de gemeentegrenzen van Haarlem in de periode 1987-1994.

	Zilvermeeuw	Kl.Mantelmeeuw	Stormmeeuw
1987	0	0	0
1988	0	0	0
1989	0	0	0
1990	1-2	0	0
1991	3-4	0	0
1992	6-8	0	0
1993	33-42	1-2	1
1994	62-71	3-5	4

Overlast

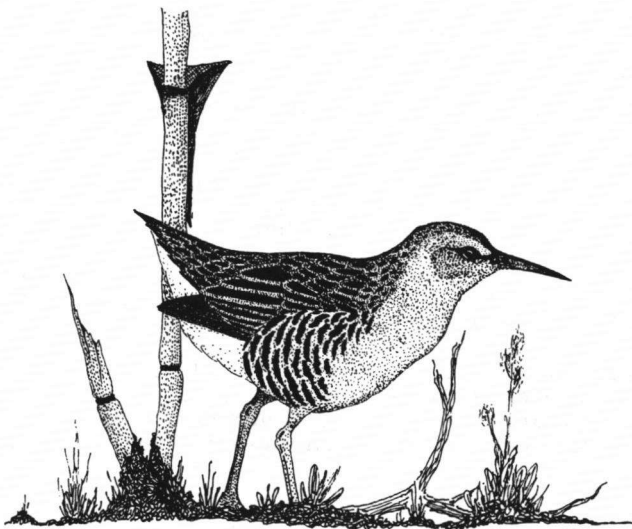
Uiteraard brengt het in de buurt van mensen broeden van meeuwen problemen met zich mee. Deze problemen uiteten zich vooral in het 'geschreeuw' en 'agressie' van de meeuwen gedurende de periode dat ze in de woonomgeving aanwezig zijn. Slapeloze nachten schijnen dan ook een regelmatig terugkerend verschijnsel onder de bewoners te zijn. Problemen als verstoppingen van afvoeren, zoals op de daken in IJmuiden, lijken geen groot probleem op te leveren, waarschijnlijk door de nog geringe aantallen nesten.

De door de bewoners geuite overlast is volgens hen kenbaar gemaakt aan de gemeente, maar deze heeft echter nog geen actie ondernomen tegen de overlast. Navraag bij Dik Vonk van de afdeling Natuur en Landschap bij de gemeente Haarlem leerde dat er op de betreffende afdeling in 1993 maar één melding over meeuwen was binnen gekomen en dat betrof nog niet eens een melding van overlast. Wel was via andere bronnen bekend geworden dat er sinds enkele jaren problemen zouden zijn in de wijk Bosch en Vaart. Door de schrijvers van dit artikel en Dik Vonk is een officieuze bijeenkomst belegd om de problematiek van op daken broedende meeuwen eens op een rijtje te zetten. In verband met een advies aan de gemeenteraad zal Dik Vonk een breder overleg over de problematiek van op daken broedende meeuwen met verschillende organisaties en instanties organiseren.

Literatuur

- Cottaar, F., & E. Maassen, 1989. Meeuwenkolonies in Zuid-Kennemerland in 1988. *Fitis* 25(3): 132-139.
- Uljee, A., 1990. Notitie met betrekking tot de meeuwenoverlast in Leiden zuidwest en omgeving. Gemeente Leiden.
- Wanders, H., 1992. Meeuentellingen in Meijendel. Jaarverslag 1992. Meeuwengroep Meijendel.
- Woutersen, K., 1994. Heden, verleden en toekomst van de meeuwen in de Kop van Noord-Holland. *De Graspieper* 14(2): 1-42.

Fred Cottaar, Marsstraat 1, 2024 GA Haarlem
Kees Verbeek, Jan Steenstraat 69, 2023 AL Haarlem

Waterral. Tekening: Guido van Leeuwen.